

NRO 14111 Stigfjorden-Halsefjorden - Orust, Tjörns kommuner Område av

riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14111 **Områdesnamn:** Stigfjorden-Halsefjorden
Kommun: Orust, Tjörn **Kartblad:** 07A NO, 07B NV, 08B SV **Area:** 10551 ha, varav 4630 ha land och 5921 ha vatten **Naturgeografisk region:** 15 d Ljungheds- och kustskogsområdena längs svenska västkusten, 21a Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap **Kust/havsregion:** Region 1 - Skagerrak **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 108/109 **Agrara kulturlandskapsregioner:** 7, Bohuslänska kustbygden **Landskapsform:** Sprickdalslandskap, Fjord **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Skärgårdslandskap Odlingslandskap Marina våtmarker – strandnära Öar/skär/holmar/ fågelfjäll Naturbetesmarker Flora Fauna Ädellövskog Flora Fauna

Värdeomdöme: *Hela området:* Stigfjordenområdet utgör ett inneslutet vattenområde med variationsrik strandlinje och en mångfald av öar, kobbar och skär. De olika djupförhållandena och de speciella hydrografiska förhållandena utgör väsentliga förutsättningar för en mångfald av olikartade marina biotoper. Området är skonat från större mänskliga ingrepp. Delar av Stigfjorden är listat som ett internationellt skyddsvärt våtmarksområde (Ramsarkonventionen) och är beträffande förekomst av sjöfågel och vadare sannolikt den värdefullaste i länet. Kontrasterna i landskapet runt fjorden mellan de norra delarnas låglänta jordbrukslandskap och de i söder branta klippformationerna och de många öarna ger området stora landskapliga värden. Området får ett speciellt botaniskt värde genom att det utgör en brytningszon mellan olika floragelement. *Odlingslandskap:* Runt Stigfjorden finns en mängd olika naturbetesmarker, representativa för den bohuslänska kustbygden. Mest framträdande är havsstrandängarna samt olika typer av utmarker. Här återfinns art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter. Havsstrandängarna är viktiga häcknings-, rastoch vinterlokaler för vadare och sjöfågel. Viktiga lokaler är Ö. Kalvfjorden, Åmunnen, Tjuve kile, Al-viken-Björnshuvudet, Ängholmen och Hästholmen. *202 Lövskogar:* Inom området finns också ett antal mycket värdefulla lövskogsmiljöer. Vid Sundsby säteri på Mjörn finns stora arealer aldrig ädellövskog. Detta tillsammans med förekomst av en lång rad rödlistade arter inom flera olika organismgrupper gör detta lövskogsområde till ett av de viktigaste i länet. Också sprickdalslandskapet vid Viks kile bjuder på stora arealer med slingrande randlövskogar där krattformig ek oftast bildar trädskikt. Intill dessa finns lövsnår med blommande buskar, högörtängar och välhävdade gräsmarker. Denna typ av miljöer är mycket värdefulla ur entomologisk synvinkel. *Marina värden:* I området finns stora sammanhängande ålgräsängar (*Zostera marina*). Området innehåller således rika uppväxtplatser för fisk och ryggradslösa djur. Dessutom finns stora äldre blåmusselbankar med associerade arter. Den inre delen av Halsefjorden vid Hagaåns mynning är också fredningsområde för lax och öring. **Huvudkriterier:** A, B, C, D **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion **Förutsättningar för bevarande:** En god vattenkvalitet upprätthålls med avseende på eutrofierande ämnen. Strändernas opåverkade karaktär bibehålls. Reproduktionsområden för fisk samt områden av betydelse för häckande och flyttande sjöfåglar och vadare skyddas mot fysiska ingrepp och störningar. Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: – exploatering av stränder för bebyggelse m.m. – fritidsbåtstrafik inom känsliga områden (fågellivet) – anläggning av hamnar, bryggor eller pirar; bojfortöjning – muddring – utfyllnad, dumpning, – vindkraftverk, kraftledning, kommunikationsmaster – framdragning av rör eller ledning i vattnet eller på botten – fisk- och musselodling samt musselfiske – nedlagd jordbruksdrift – förändring av miljöstödens inriktning – orenade avloppsutsläpp – närsaltsbelastning från omgivande jordbruk och vattendrag – bebyggelseexploatering – väganläggningar, broar, hamnanläggningar **Säkerställande och internationell status:** Stigfjorden är naturreservat. För markområden vid Björnshuvudet pågår översyn av gränser och föreskrifter (2007). För Halsefjorden bedöms strandskyddet tillräckligt.

Området berörs av Natura-2000 områden (fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Stigfjorden bildar ett vidsträckt vattenområde mellan Orust och Tjörn. Området har förbindelse med västerhavet vida de trånga sunden Strömsund och Lyresund och med innerskärgården i öster genom den smala djuprännan Skåpesund. Stigfjorden är till större delen ett grunt vattenområde kännetecknat av lerbottnar. Omgivande landområden i norr, Orust, präglas av uppodlat slättlandskap, som fortsätter i grus- och lerstränder och vidsträckta grundområden. Södra delen, Tjörn, karaktäriseras av branta, skarpa klippsiluetter. Högsta punkten ca 107 m finns i denna del av området. Här är dessutom vattendjupet betydligt större än i den norra delen. 203 Området ligger under högsta kustlinjen, vilket präglar de förekommande lösa avlagringarna. Således finns här omfattande lager av marina lersediment, skaljordsbankar samt ursvallade klappervallar. Stigfjorden är ingen tröskelfjord. Vattenområdet uppvisar stora djupskillnader. I norr är djupet 0-3 m och i söder finns djuphålur med 17-26 meters djup. Huvuddelen av Stigfjordens centrala delar är emellertid 8-12 m djup. Fjordens vattenutbyte sker via smala, starkt strömgenomsatta sund i öster och väster. Av stort naturvårdsintresse är de vidsträckta undervattensfälten av ålgräs, som förekommer rikligt i fjordens grunda partier. Ålgräsängarnas rika och varierande djurliv är tillsammans med blåmusselbankarna på de strömxponerade bottenarna några av förutsättningarna för det art- och individrika fågellivet i området. Den kraftiga strömsättningen mellan de stora öarna fördröjer isläggnings av grundområdena, vilket också starkt bidrar till det rika fågellivet. Till detta kommer att området ligger utmed flyttningsleden för sjöfågel från mellersta Sverige mot Danmark och Nordsjöländerna. Stigfjorden rymmer, i sin norra del, goda miljöer för vadarfåglar. Framför allt gäller det för de flacka strandängarna med utanför belägna, grunda och näringsrika lerbottnar. Tillsammans med Sundsby kile och Halsefjorden i öster utgör Stigfjordenområdet de fågelrikaste vattnen i Bohusläns innerskärgård. Stora delar av Stigfjordenområdet utgörs av hållmarker där vegetationen har hedkaraktär i varierande utformning och artsammansättning. Skogen i området är huvudsakligen ekskog, en del bestånd med exemplar av imponerande ålder och storlek. I området finns också randlövsskogar och botaniskt intressanta lundar på skaljord. I övrigt kan en betydande del av Stigfjordens lövvegetation betecknas som kustkratt-busksnår längs bergssidor i exponerade lägen. Östra delen av området når in i barrskogsregionen. Stränderna i Stigfjorden är vidsträckta och variationsrika. Klippstränder och blockrika stränder är de vanligaste strandtyperna, men även sandstränder förekommer om än i begränsad omfattning. Stigfjorden utgör en brytningszon mellan de oceaniska och de kontinentala flaraelementen. Dessutom finns i området arter med sydlig utbredning, som här befinner sig vid sin nordliga gräns av sitt utbredningsområde. Stigfjordens övärld är stark varierad med bortemot hundra öar och holmar som uppvisar övergångar från låga, starkt exponerade och glacialslipade klippholmarna längst i väster till de höga, nästan taggiga klippformationer och branta stup.

Anmärkningar: -

Referenser: Andersson, L. 1978. Björnshuvudet, inventeringssammanställning med förslag till skötselplan. Naturinventeringar 1979:2. Länsstyrelsen i Göteborg. Appelqvist, T & Nordén, B. 1998. Förslag till Skötselplan för del av Sundsby säteri – Tjörns kommun. Länsstyrelsen. Stencil. Bengtson, O. 1992. Ädellövsskogar i Orust kommun. Länsstyrelsen, rapport 1992:8. Gillner, V. 1968. Hakenäset på Tjörn och Råssö på södra Orust en botanisk undersökning. Länsstyrelsen i Göteborg Grönqvist, G. 1997: Marina reservat i Sverige. Rapport 4693. Naturvårdsverket. Hultengren, S. 1989. Ängs- och hagmarker i Tjörns kommun. Länsstyrelsen, rapport 1989:3. Hultengren, S. & Martinsson, P-O. 1989. Lövsskogar i Tjörns kommun. Länsstyrelsen, rapport 1989:7. Johansson, O, Blomqvist D & Pehrsson, O. 1997. Värdefulla rast- och övervintringsområden för sjöfåglar på Västkusten. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Rapport 1997:4. Lidén, M. 1974. Vegetationen i Halsbäckstrakten och på Kälkerön, Klövedals socken, Tjörn, Bohuslän. Länsstyrelsen i Göteborg. Lindahl, K. 1971. Stigfjorden- förslag till naturvårdande åtgärder. Länsstyrelsen i Göteborg. 204 Länsstyrelsen i

Göteborgs och Bohus län, 1995. Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 1995:21. Göteborg. Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Olsson, C. 1975. Naturreservat Valön, Göteborgs och Bohus län. Statens naturvårdsverk PM 601. Olsson, G. 1975. Stigfjorden. Natur och landskap. En inventeringssammanställning. Länsstyrelsens naturinventeringar 1976:1. Orust kommun 1975. Generalplan. Markdispositionsplan och kommunöversikt. Orust kommun 1977. Fysisk riksplanering. Redovisning av planeringsskedet. Pehrsson, O. 1967. Inventering av det högre djurlivet på Råssö, Stala socken, Orust. Länsstyrelsen i Göteborg. Pehrsson, O. 1968. Inventering av rast- och övervintringsplatser för vadare i Göteborgs och Bohus län. Del I och II. Länsstyrelsen i Göteborg. Rydberg, H. 1976. Naturreservatet Svanvik, Orust kommun. En naturinventering. Länsstyrelsens naturinventeringar 1977:7. Tjörns kommun 1980. Kommunomfattande markdispositionsplan. PM 7. Sammanfattning. Åhlund, M. 1996. Kustfågelfaunan i Göteborgs och Bohus län – beståndsutveckling och effekter av fågelskyddsområden. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Rapport 1996:9. Åsander, L. 1989. Ängs- och hagmarker i Orust kommun. Länsstyrelsen, rapport 1989:5.